

KRONPRINSPARETS
FOND

Strategisk plan 2021-2025

Kronprinsparets Fond

Innhold:

1. Innledning
2. Trender og rammebetingelser
3. Strategiske retningslinjer
4. Virksomhetsidé, visjon og verdier
5. Fondets rolle
6. Samarbeidspartnere
7. Ambisjon

1. Innledning

Overgangsperioden mellom ungdom og voksen er utfordrende for de aller fleste – og får betydning for den enkeltes levekår og muligheter i arbeidslivet.

Unge trenger å bli sett. Kronprinsparets Fond ønsker å fange opp ungdom som av ulike og ofte sammensatte årsaker risikerer å falle utenfor. Noen mangler sosial kontakt og trygge voksenpersoner. Andre mangler motivasjon og dropper ut av skolen, sliter psykisk – eller blir av andre årsaker stående på siden av fellesskapet. Mange unge står i denne sårbare overgangsfasen i fare for mer permanent å falle utenfor det fellesskapet som skulle skape velferd og muligheter for alle.

Kronprinsparets Fond tror på ungdom. Hvert enkelt menneske har ressurser som kan brukes i fellesskapet. Alle har noe å bidra med. Og alle har mulighet til å skape mening i eget liv – og for andre.

Kronprinsparets Fond ønsker å sette søkelys på den avgjørende livsfasen som ungdomstiden er – ved å motivere og legge til rette for at ungdom kan bruke sine muligheter og utvikle egne ressurser og potensial.

2. Trender og rammebetingelser

Levekår

Levekårene i Norge er blant de beste i verden, og de aller fleste ungdommer i Norge opplever å leve gode liv. Den store Ungdataundersøkelsen, som gjennomføres hvert år, viser at 85 % av de unge er tilfredse med livet sitt (2020). Likevel faller noen utenfor det fellesskapet som skal tilby velferd og muligheter. Årsakene kan være mange og sammensatte; det kan handle om rus eller psykiske lidelser i nære relasjoner, fattigdom eller mangel på venner og tilhørighet.

Ulikheten i det norske samfunnet har vokst de siste tiårene (SSB 2018, Epland og Kirkeberg 2016). Forskjellene i levekår øker parallelt med økende inntektsulikhet og innvandring (Wessel 2015, Ljunggren & Andersen 2017, Markussen og Røed 2018). Hvert tiende barn i Norge vokser opp i en husholdning som har lavinntekt over tid (SSB, BufDir 2018). Nær halvparten av disse barna bor sammen med voksne som står utenfor arbeidslivet, og godt over halvparten bor i husholdninger der hovedforsørger har lav utdanning (SSB, Bufdir 2018).

Oppvekst i lavinntektsfamilier i Norge og de nordiske landene er assosiert med lavere utdanningsoppnåelse, tidligere overgang inn i arbeidslivet, høyere risiko for arbeidsledighet, lengre varighet av arbeidsledighet, lavere alder for inngåelse av parforhold og lavere alder for foreldreskap (Fafo, 2018). Det er dokumentert sammenheng mellom foreldres inntektsnivå og deres barns inntektsnivå som voksne i Norge (SSB 2009). I tillegg viser forskning at muligheter til læring og utvikling er bedre hos familier med høyere inntekter, noe som gir deres barn bedre grunnlag for å lykkes gjennom utdanningssystem og inn i arbeidslivet (Fafo, 2018).

Forskning viser en klar sammenheng i at barn som bodde i husholdninger der det var økonomiske problemer under oppveksten også i stor grad har vanskeligheter med økonomien når de er voksne (SSB 2009). Fattigdomserfaring i barne- og ungdomstiden reduserer også sannsynligheten for overgang til arbeid med mellom fire og sju prosentpoeng (Fafo, 2018).

Det er likevel et gjennomgående funn i internasjonal, nordisk og norsk forskning at foreldres utdanningsnivå er en sterkere forklaringsfaktor enn husholdningens inntekt for utdanningsrelaterte utfall. Forskning dokumenterer at også andre kjennetegn ved familien og foreldre er viktige forklaringsfaktorer. I Norge har man for eksempel funnet store geografiske forskjeller. På fylkesnivå er det variasjoner i korrelasjonen mellom foreldrenes utdanning og barnas skolerestulater (Utdanningsdirektoratet 2016). I et forskningsprosjekt hvor mulige årsaker til dette ble undersøkt,

fant de at foreldrenes interesse for barnas skolearbeid hadde sammenheng med de gode skoleresultatene i Sogn og Fjordane (Forskningsrådet 2014).

Frafall og mestring

En ungdom skal beherske ulike arenaer og det er mange krav og forventninger – fra familien, skolen, omgangskretsen, arbeidsplassen og samfunnet. Opplevelsen av mestring er viktig.

Elevundersøkelsen viser at de fleste trives godt på skolen. Av alle elever fra 5. trinn til VG3, oppga 9 av 10 at de trives på skolen (Utdanningsdirektoratet 2016). Samtidig har det de siste årene vært økt rapportering fra de unge selv om psykiske helseplager og ensomhet, og stadig flere har opplevd mistriivsel i skolen. Det er også mange som opplever skolehverdagen som stressende. Seks av ti jenter og tre av ti gutter sier at de ofte eller svært ofte blir stresset av skolearbeidet. Opplevelsen av stress er høyest på slutten av hvert nivå – 10.trinn og VG3 (Ungdata 2020). Mobbing er også en faktor som leder til mistriivsel og frafall for mange.

Tall fra SSB (2020) viser at 21,9 % av elevene ikke har fullført videregående skole 5/6 år etter påbegynt utdanning. Frafallstallene varierer med kjønn, valg av linje på videregående, foreldrenes utdanningsnivå og kulturell bakgrunn. Jenter gjør det jevnt over bedre enn gutter, elever på studiespesialiserende linjer fullfører i større grad enn elever på yrkesfag, barn av foreldre med høyere utdanning gjør det bedre enn barn av foreldre med lav utdanning, og unge med innvandrerbakgrunn har noe lavere skoleresultater, selv om det her er stor variasjon avhengig av geografisk bakgrunn (SSB og Bufdir).

Videregående opplæring er en rettighet i Norge, og ikke et krav. Men i takt med fremveksten av et kompetansesamfunn blir det vanskeligere å skaffe seg jobb for ufaglærte. Statistikk fra NAV viser at andelen jobber for ufaglærte har sunket betraktelig siden 1970-tallet, og antas å fortsette å falle ned til 16 % i 2030. Dermed blir fullføring av videregående en stadig viktigere nøkkel for å kunne få jobb i fremtiden. Tall fra NAV viser at Norge nå har 110 000 unge under 30 år som verken er i utdanning eller jobb.

Forskning har gjennom mange år dokumentert betydningen av arbeid for den enkeltes psykiske og fysiske helse, for økonomi, for deltakelse i samfunnet og for sosiale relasjoner. I denne sammenhengen blir fullføring av utdanning – og dertil deltakelse i arbeidslivet, et viktig grunnlag for å leve gode liv med mestring og mening.

Fellesskap

Alle unge skal ha muligheten til å utvikle egne evner og delta i det fellesskapet Norge utgjør. Å ta del i fellesskapet er viktig for den enkelte, og hver enkelt er viktig for fellesskapet. Pandemien Covid-19 har forsterket betydningen av fellesskapet, og på mange områder også ført til ytterligere utfordringer for allerede sårbare unge. Selv om de fleste unge har det bra ønsker Kronprinsparets Fond å bidra til at flere unge kommer inn i gode fellesskap. Kronprinsparet får gjennom Fondet muligheten til å møte unge mennesker og motivere organisasjoner, prosjekter og bedrifter til å ta et samfunnsansvar som kan gjøre en forskjell i enkeltmenneskers liv.

3. Strategiske retningslinjer

- **Prioritere tema basert på kunnskap og erfaring**
Valg av prosjekter skal være basert på potensiell grad av innvirkning og potensial for å kunne utvikles og skaleres
- **Sikre bredt nedslagsfelt**
Fondet skal virke samlende, henvende seg bredt til unge mennesker og legge til rette for at alle kan delta
- **Unngå overlapp med annet humanitært arbeid**
Fondet skal ikke konkurrere med etablerte institusjoner, offentlige prioriteringer, forskningsprosjekter eller frivillig arbeid
- **Prioritere tema hvor Fondet har mulighet for stor innvirkning**
Fondet vil velge tema med eksisterende begrenset fokus eller der utfordringene ligger på siden av det offentliges oppgaver
- **Måle resultater**
Fondet ønsker å se konkret fremgang og følge utviklingen av resultater i de prosjektene man velger

4. Virksomhetsidé, visjon og verdier

Verdier	Betydning	Fondets bidrag
Styrke	Øke effekt og utvide nedslagsfelt av eksisterende og nye prosjekter ved å destillere og distribuere kunnskap og læring	Gode prosjekter og nyttig kompetanse får nasjonal oppmerksomhet som åpner for økt bruk av god dokumentert metodikk.
Supplere	Supplere innsats for unge på tvers av aktører og geografier – redusere "silo-tankegangen" i arbeidet med unge	Synliggjøre de gode løsningene ved å rette fokus på de som jobber på tvers av aktører. Hylle de som finner de gode løsningene.
Støtte	Støtte etablerte så vel som nyoppstartede prosjekter som treffer Fondets målgruppe og verdimål	Gjenbruke kompetanse fra Fondets erfaringsbase for å gi faglig støtte til nye initiativ.
Mobilisere	Mobilisere ressurser og inspirere initiativer til å bidra til økt fokus på de unge i samfunnet	Samle gode erfaringer og kompetanse. Initiere nasjonale kampanjer i samarbeid med andre.

5. Fondets rolle

Kronprinsparets Fond sitt arbeid knyttes opp mot FNs bærekraftsmål:

- **Bærekraftsmål 4: God utdanning**, med særlig vekt på følgende delmål:
 - **4.1:** *Innen 2030 sikre at alle jenter og gutter fullfører gratis og likeverdig grunnskole og videregående opplæring av høy kvalitet som kan gi dem et relevant og reelt læringsutbytte*
 - **4.4:** *Innen 2030 oppnå en betydelig økning i antall unge og voksne som har kompetanse, blant annet i tekniske fag og yrkesfag, som er relevant for sysselsetting, anstendig arbeid og entreprenørskap*
 - **4.5:** *Innen 2030 avskaffe kjønnsforskjeller i utdanning og opplæring og sikre lik tilgang til alle nivåer innenfor utdanning og yrkesfaglig opplæring for sårbare grupper, inkludert personer med nedsatt funksjonsevne, urfolk og barn i utsatte situasjoner*
- **Bærekraftsmål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst**, med særlig vekt på følgende delmål:
 - **8.6:** *Innen 2020 betydelig redusere andelen unge som verken er i arbeid, under utdanning eller opplæring*
- **Bærekraftsmål 10: Mindre ulikhet**, med særlig vekt på følgende delmål:
 - **10.2:** *Innen 2030 sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk eller annen status*
- **Bærekraftsmål 17: Samarbeid for å nå målene**, med særlig vekt på følgende delmål:
 - **17.17:** *Stimulere til og fremme velfungerende partnerskap i det offentlige, mellom det offentlige og det private og i det sivile samfunn som bygger på partnerskapenes erfaringer og ressursstrategier*

Kronprinsparets Fond skal gjøre en forskjell for unge mennesker i Norge.

Fondet skal sammen med strategiske samarbeidspartnere utøve felles samfunnsansvar gjennom å styrke fellesskapet for unge i Norge.

Fondet ønsker å bevisstgjøre Norges befolkning på utfordringen i at mange unge mennesker ikke føler tilhørighet og står i fare for å falle utenfor.

Vårt arbeid skal gjøre en forskjell for både grupper og enkeltmennesker som står i fare for ikke å få ta del i de mulighetene et fellesskap byr på.

Fondet skal til enhver tid støtte utvalgte prosjekter som arbeider for og med ungdom i Norge. Fondet skal, sammen med Fondets samarbeidspartnere, bidra med kompetanse, nettverk og økonomiske midler til prosjektene. Fondet ønsker også å legge til rette for aktiv medvirkning fra de unge selv i utvikling og formidling av prosjektene.

6. Samarbeidspartnere

Kjernen i Fondets virke er samarbeid med prosjekter, partnere fra næringslivet, offentlige aktører og andre organisasjoner og stiftelser. Fondet vil derfor fortsette arbeidet med å knytte til seg samarbeidspartnere som kan bidra med økonomi, kompetanse og nettverk, for sammen å bidra til at flere unge får ta del i fellesskapet i samfunnet.

Fondet vil også bidra med kompetanse og erfaringer inn i ulike forum og nettverk som arbeider for unges deltakelse, mestring og fellesskap.

Fondet har som mål å:

- etablere tett samarbeid med støttespillere hva gjelder både etablering og drift av Fondet og dets initiativer
- delta aktivt i identifisering, prioritering og synliggjøring av utfordringer Fondet velger å fokusere på
- medvirke til at prosjekter utvikles og systematiseres for slik å gi et tilbud som kommer flest mulig til gode
- motivere og engasjere til fellesskap og deltakelse

7. Ambisjon

Fondet har utviklet og initiert livsmestringsprogrammet Flyt, og vil bruke denne strategiperioden til å videreutvikle og styrke programmet, i nær dialog med alle Flyts partnere og nåværende og fremtidige interessenter.

Fondet vil også kunne sette i gang nye prosjekter innenfor prioriterte utfordringer som bidrar til å gi unge en mulighet til å utvikle egne evner og delta i fellesskapet. I dette arbeidet kan Fondet velge å utvikle et nytt prosjekt fra grunnen av, eller velge ut prosjekter basert på kunnskap og erfaringer fra inn- og utland.

Fondet ønsker å initiere og støtte prosjekter som har et potensial for å kunne utvikles og skaleres over tid. På denne måten kan initiativer på lengre sikt gjøre en forskjell for mange unge.